

CYD-BWYLLGOR GWE – 15/02/23

Yn bresennol:

Y Cyngorwyr: Julie Fallon (Cadeirydd) (Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy)
Gill German (Is-Gadeirydd) (Cyngor Sir Ddinbych) Beca Brown (Cyngor Gwynedd), Ieuan Williams (Cyngor Sir Ynys Môn) a Phil Wynn (Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam).

Aelodau Cyfetholedig Heb Bleidlais: Dylan Davies (Cynrychiolydd Ysgolion Uwchradd).

Swyddogion Heb bleidlais: Dr Lowri Brown (Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy), Claire Homard (Cyngor Sir y Fflint), Marc Berw Hughes (Cyngor Sir Ynys Môn), Garem Jackson (Cyngor Gwynedd) Dafydd Ifans (Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam) a Geraint Davies (Cyngor Sir Ddinbych).

Swyddogion yn bresennol:

GwE – Arwyn Thomas (Rheolwr Gyfarwyddwr), Alwyn Jones (Cyfarwyddwr Cynorthwyol), Bethan Roberts (Rheolwr Rheoli Perfformiad).

Cyngor Gwynedd, yr Awdurdod Lletyol - Dewi Morgan (Pennaeth Adran Cyllid), Siôn Huws (Rheolwr Priodoldeb ac Etholiadau), Gwion Jones (Uwch Gyfrifydd), Rhodri Jones ac Einir Davies (Swyddogion Gwasanaethau Democratiaeth).

1. YMDDIHEURIADAU

Derbyniwyd ymddiheuriadau gan y Cynghorydd Ian Roberts (Cyngor Sir y Fflint).

Cydymdeimlwyd â theulu'r diweddar Jonathan Morgan, Pennaeth ysgol Y Gogarth, Llandudno ac aelod gweithgar o Gyd-bwyllgor GwE, yn dilyn ei farwolaeth ddiweddar. Diolchwyd iddo am flynyddoedd o ymroddiad drwy gydol ei yrfa ac fel aelod o'r Cyd-bwyllgor hwn.

2. DATGAN BUDDIANT PERSONOL

Ni dderbyniwyd unrhyw ddatganiad o fuddiant personol gan unrhyw aelod oedd yn bresennol.

3. MATERION BRYD

Ni chodwyd unrhyw faterion bryd.

4. COFNODION

Cadarnhawyd fod y cofnod a gyflwynwyd o'r cyfarfod ar y 23ain o Dachwedd, 2022 yn gywir.

5. CYLLIDEB 2022-2023: MONITRO CHWARTER 3

Cyflwynwyd yr Adroddiad gan Bennaeth Adran Cyllid. Tynnwyd sylw at y prif bwyntiau canlynol:

- Rhagwelwyd bydd sefyllfa lled-niwtral i gyllideb GwE ar ddiwedd y flwyddyn ariannol bresennol.
- Cadarnhawyd bod tanwariant o £27,400 o'r gyllideb lawn o £17,993,147 a bod GwE yn gwario yn unol â'r gyllideb.
- Nodwyd bod hyn yn sylweddol llai nag adolygiad Chwarter 2, pan oedd tanwariant o tua £90,000 yn cael ei ragweld ar gyfer y flwyddyn. Mae GwE wedi llwyddo i ostwng lefelau tanwariant drwy recriwtio staff i swyddi gwag.

PENDERFYNWYD

Derbyn a chymeradwyo'r adroddiad ar gyfer y Trydydd Chwarter o gyllideb GwE am y flwyddyn gyllidol 2022/23.

6. CYLLIDEB GwE 2023-2024 (CYLLIDEB SYLFAENOL)

Cyflwynwyd yr Adroddiad gan Bennaeth Adran Cyllid. Tynnwyd sylw'n fras at y prif bwyntiau canlynol:

- Nodwyd bod y gyllideb hon yn weithredol o 1af Ebrill 2023 hyd nes 31 Mawrth 2024.
- Awgrymwyd sefydlu cyllideb sylfaenol o'r un ffigwr â'r gyllideb eleni. Mae hyn yn gyfanswm o £17,993,147.
- Cadarnhawyd bod y gyllideb hon yn adlewyrchu penderfyniad y Cynghorau i beidio ychwanegu chwyddiant yn llawn. Golyga hyn bod toriad o 5.25% i'r gyllideb o'i gymharu â 2022/23 yn dilyn cynnydd mewn costau. Manylwyd bod hyn yn gyfwerth â £206,000.
- Eglurwyd bod y Gronfa Bensiwn yn cael ei hadolygu bob tair blynedd a bod canlyniadau'r adolygiad diweddaraf yn dod i rym ar 1 Ebrill 2023. Oherwydd bod y gronfa mewn sefyllfa iach ar hyn o bryd, bydd gostyngiad o £103,964 yng nghyfraniad GwE fel cyflogwr. Cadarnhawyd bod hyn yn hanner y bwlc a grëwyd gan chwyddiant, gan leihau'r toriad a wynebier i 2.60%. Bydd angen sicrhau bod arbedion yn cael eu gwneud er mwyn cyfarch y bwlc o £102,112 sy'n weddill yn y gyllideb.
- Cyfeiriwyd at y cyfraniadau gan y Cynghorau ar gyfer cyllideb GwE. Datganwyd bod y cyfanswm a ddarparwyd yn £3,924,269 rhwng y chwe Cyngor. Cadarnhawyd bod hwn yr un ffigwr â'r flwyddyn ariannol bresennol. Er hyn, bydd amrywiad bychan yng nghyfraniad y cynghorau unigol oherwydd newidiadau mewn lefelau poblogaeth.

PENDERFYNWYD

Mabwysiadu'r gyllideb sylfaenol ar gyfer y flwyddyn gyllidebol 2023/24 fel y'i cyflwynir yn Atodiad 1 o'r adroddiad.

7. CYNLLUN BUSNES 2022-2023: MONITRO CHWARTER 3

Cyflwynwyd yr Adroddiad gan Reolwr Gyfarwyddwr GwE. Tynnwyd sylw at y pwyntiau canlynol:

- Eglurwyd bod y cyfnod perthnasol hwn (Hydref – Rhagfyr 2022) wedi bod yn gyfnod prysur iawn gyda llawer o ysgolion yn gweld ychydig o normalrwydd yn dychwelyd yn dilyn cyfnod Cofid-19.
- Nodwyd bod gweithdrefnau newydd wedi cael eu rhoi mewn grym i sicrhau bod ysgolion yn adolygu perfformiad ac yn hunanasesu atebolrwydd.
- Cyfeiriwyd at gynhadledd bwysig a gynhaliwyd ar draws y rhanbarth a oedd yn ffocysu ar ail-gyflwyno systemau i bontio'r addysg gynradd ac uwchradd.
- Cadarnhawyd mai un o'r prif risgiau yn ddiweddar yw olyniaeth arweinyddiaeth ar bob lefel yn y gyfundrefn. Nodwyd bod chwarter penaethiaid ysgolion uwchradd Gogledd Cymru wedi ymdeol o fewn y flwyddyn ddiwethaf.. Nodwyd hefyd bod athrawon llanw yn brin ar hyn o bryd ac mae ysgolion yn cael trafferth rhyddhau athrawon i fynychu hyfforddiant allweddol.
- Pwysleisiwyd bod perthynas GwE gydag ysgolion yn dda iawn er y problemau staffio hyn.

Rhodddwyd cyfle i aelodau'r Cyd-bwyllgor i rannu sylwadau a holi cwestiynau:

- Manylwyd ar 'Strategaeth i gefnogi ymwneud rhieni a'r gymuned' o fewn Amcan 4 y cynllun: 'Ysgolion Cryf a Chynhwysol' gan ofyn pa waith sy'n cael ei wneud i sicrhau bod datblygiadau o fewn y strategaeth.

- Mewn ymateb i'r ymholiad cadarnhaodd Rheolwr Gyfarwyddwr GwE bod cydweithio agos yn digwydd rhwng GwE, rhieni a dysgwyr er mwyn sicrhau bod deunyddiau ar gael iddynt. Ymhelaethwyd bod gwaith yn cael ei wneud gyda Llywodraeth Cymru er mwyn ceisio gweld sut byddai'r cydweithio hyn yn digwydd yn gymdeithasol gan nad yw hynny'n glir ar hyn o bryd. Pwysleisir bod gwaith da yn cael ei wneud o fewn ysgolion ar lefel unigol i ddatblygu'r strategaeth hwn, ond bod angen cynllun clir ar gyfer y dyfodol ar sut mae ei weithredu ar lefel cymunedol a rhanbarthol.
- Cynigwyd bod trafodaeth bellach yn cael ei gynnal ar y strategaeth ym Mwrdd Rheoli GwE er mwyn rhannu arferion da a syniadauac i sicrhau bod y cynllun a'r strategaeth yn gryf ac effeithiol..
 - Mewn ymateb i'r cynnig hwn, cadarnhaodd Rheolwr Gyfarwyddwr GwE y byddai modd trafod y mater hwn ymhellach erbyn cyfnod yr haf gan y bydd polisïau cliriach i'w gael i'w hystyried bryd hynny.
- Cytunwyd bod anghydraddoldeb a phresenoldeb yn faterion allweddol yn dilyn cyfnod Cofid. Mae diogelwch plant yn ffactor arall
- Ymhelaethwyd mai un rhwystr o ran cynllunio'r strategaeth hon yw mai cyllideb am gyfnodau penodol a geir gan Lywodraeth Cymru. Credir bod hyn yn achosi trafferthion recriwtio oherwydd nad oes modd cynllunio yn hirdymor.

- Nodwyd bod angen mesurau cryf i warchod arweinyddion a soniwyd bod gweithlu ifanc hefyd yn gadael eu swyddi oherwydd pwysau gwaith. Nodwyd bod camsyniadau yn cael eu rhannu am yrfaoedd yn y maes dysgu a bod angen newid y meddylfryd..

Diolchwyd am yr adroddiad.

PENDERFYNWYD

- **Cymeradwyo a derbyn yr adroddiad monitro ar gyfer chwarter 3.**
- **Trafodaeth bellach ar 'Strategaeth i gefnogi ymwneud rhieni a'r gymuned' o fewn Amcan 4 y cynllun: 'Ysgolion Cryf a Chynhwysol', mewn cyfarfod o'r Cydbwyllgor yn y dyfodol.**

8. DATGANIAD YSGRIFENEDIG: GWELLA YSGOLION A'R DIRWEDD O RAN GWYBODAETH – GWEINIDOG Y GYMRAEG AC ADDYSG

Cyflwynwyd yr Adroddiad gan Reolwr Gyfarwyddwr GwE. Tynnwyd sylw at y prif bwyntiau canlynol:

- Cadarnhawyd y cyhoeddodd Y Gweinidog y Gymraeg ac Addysg ddatganiad ysgrifenedig: 'Gwella ysgolion a'r dirwedd o ran gwybodaeth' ar 19 Ionawr 2023 a oedd yn amlinellu'r camau nesaf o ran datblygu ecosystem / tirwedd data a gwybodaeth newydd. Cyflwynwyd y diweddariad hwn er gwybodaeth i'r Aelodau.
- Eglurwyd bod y datganiad ysgrifenedig yn manylu ar system wybodaeth newydd ar gyfer ysgolion ac yn rhannu argymhellion ar lefelau atebolrwydd ysgolion.
- Atgoffwyd yr aelodau o'r cyhoeddiad annisgwyl y bydd system 'Sgôr Pwyntiau Capió 9' yn dychwelyd fel mesurydd atebolrwydd o haf 2023 ymlaen. Bydd y mesurydd hwn yn creu sgôr yn seiliedig ar ganlyniadau 9 cymhwyster TGAU neu gymhwyster cyfatebol.
- Ymhelaethwyd bod Llywodraeth Cymru wedi cadarnhau bydd dau weithgor yn cael ei sefydlu, gydag ymarferwyr mewn ysgolion ac awdurdodau lleol i gydweithio ar weledigaeth o sut ddylai atebolrwydd ysgolion edrych yn y dyfodol.
- Cyfeiriwyd bod system 'sampló' hefyd yn cael ei weithredu. Bydd hyn yn cael ei ddefnyddio er mwyn i ysgolion a swyddogion rannu syniadau a chyfrannu i wella'r system drwy enghreifftiau o arfer dda.

- Nodwyd bod rhaid gweithredu'n ofalus wrth i fesurau atebolrwydd gael eu cyflwyno gan fod posibilrwydd bod ysgolion yn mynd i gystadleuaeth gyda'i gilydd yn hytrach na chydweithio, rhannu syniadau a gweithredu ar arferion da.
- Pwysleisiwyd bod datganiad wedi cael ei ryddhau gan Brif Arolygydd ESTYN, yn cadarnhau bydd arolygiadau yn gweithredu yn yr un modd a'r prosesau presennol ar hyn o bryd.

Rhoddydwyd cyfle i aelodau'r Cydbwyllgor i rannu sylwadau a holi cwestiynau:

Mynegwyd siom a rhwystredigaeth na ymgynghorwyd ag awdurdodau lleol, ysgolion na'r Consortia Rhanbarthol ar y diweddariadau yma. Nodwyd bod amseriad y cyhoeddiad yn peri gofid gan ei fod wedi cael ei gyflwyno yng nghanol blwyddyn academiaidd a hynny yn fuan ar ôl canlyniadau arholiadau cynnar.

Pwysleisiwyd bod penaethiaid ac athrawon yn teimlo pwysau yn ddiweddar oherwydd materion ymddygiad a phresenoldeba gallai ail gyflwyno'r trefniant 'Sgôr Pwyntiau Capió 9' ychwanegu at hyn.

Cadarnhawyd bod rhai o aelodau'r Cyd-bwyllgor yn cyfarfod â'r Gweinidog ym mis Mawrth a bydd pryderon am y sefyllfa yn cael eu rhannu bryd hynny. Cynigwyd cynnal cyfarfod ychwanegol o'r Cyd-bwyllgor yn dilyn y cyfarfod yma er mwyn cael trafodaeth bellach am addysg yng Ngogledd Cymru gan sicrhau ystyriaethau i wella'r system a deall mesuriadau atebolrwydd, gan wahodd y Gweinidog i'r cyfarfod am sylwadau. Yn dilyn y cyfarfod hwnnw bydd y Cyd-bwyllgor yn gallu rhannu datganiad ar ran ysgolion y rhanbarth os byddai'r aelodau yn credu i hynny fod yn briodol.

PENDERFYNWYD

Cyflwynwyd yr eitem yma er gwybodaeth ar gyfer yr aelodau. Penderfynwyd gwahodd Gweinidog Y Gymraeg ac Addysg i gyfarfod arbennig o'r Cyd-bwyllgor i gael trafodaeth am addysg ar draws rhanbarth y gogledd.

9. PROSIECT EIN LLAIS NI

Cyflwynwyd yr Adroddiad gan Gyfarwyddwr Cynorthwyol GwE. Tynnwyd sylw yn fras at y prif bwyntiau canlynol:

- Cadarnhawyd mai bwriad y prosiect yw rhoi cymorth i ddisgyblion i ddatblygu sgiliau llafaredd yn y Gymraeg drwy gynnig syniadau a strategaethau i feithrin sgiliau siarad a darllen.
- Datganwyd bod nifer o ysgolion wedi datgan yr angen i ddatblygu sgiliau llafaredd Cymraeg eu disgyblion. Mae hyn yn enwedig yn wir yn dilyn cyfnod Cofid ac yn benodol mewn teuluoedd di-gymraeg gan nad oedd disgyblion wedi cael cyfle i ymarfer eu sgiliau.
- Atgoffwyd bod gwaith cychwynnol y prosiect wedi cael ei wneud mewn ymgynghoriaeth ag ysgolion Cymraeg a dwyieithog a gyda'r Athro Enlli Thomas sy'n arbenigydd rhyngwladol ar addysg ddwyieithog.
- Manylwyd bod y prosiect wedi cael cefnogaeth Llywodraeth Cymru drwy grant ym mis Hydref 2021. Nodwyd hefyd bod bwrdd llywio wedi ei sefydlu ar gyfer y prosiect sy'n cynnwys yr aelodau a ganlyn - penaethiaid ysgolion, cynrychiolydd o'r Bwrdd Rheoli, Rheolwr Gyfarwyddwr GwE, Cynghorydd Ian Roberts ar ran Cyd-bwyllgor GwE a'r Athro Enlli Thomas.
- Rhannwyd balchder bod ysgolion wedi rhannu llwyddiannau'r prosiect mewn gweithdai y tymor diwethaf. Roedd hyn yn dangos bod y strategaethau a gyflwynwyd fel rhan o'r prosiect yn llwyddiannus i ddatblygu sgiliau'r plant.
- Nodwyd yn dilyn llwyddiannau'r prosiect, mae cais wedi cael ei wneud i ymestyn y prosiect i fwy o ysgolion Cymraeg a dwyieithog yn ogystal ag ysgolion cyfrwng

Saesneg. Derbyniwyd dyraniad ychwanegol o hyd at £272,000 gan Llywodraeth Cymru i ddatblygu ac ehangu'r gwaith ymhellach.

PENDERFYNWYD

Cymeradwyo cynnwys yr adroddiad a'r cynlluniau i ddatblygu'r prosiect yn unol â'r targedau a osodwyd gan Lywodraeth Cymru.

10. CALENDR CYFARFODYDD 2023-2024

Cyflwynwyd yr Adroddiad gan Reolwr Gyfarwyddwr GwE fel eitem er gwybodaeth yn unig.

Ystyriwyd cynnal y cyfarfod nesaf o'r Cyd-bwyllgor yn aml-leoliad ar Fai 24ain 2023.

PENDERFYNWYD

Cytunwyd ar galendr cyfarfodydd y Cydbwyllgor am y flwyddyn 2023-24.

Dechreuodd y cyfarfod am 10.30y.b a daeth i ben am 12.00y.b.

CADEIRYDD